

Культура епохи Відродження

В основі культури епохи Відродження (14-17ст) лежить принцип гуманізму, утвердження гідності і краси реальної людини, її розуму та волі, її творчих сил. На відміну від культури Середньовіччя, гуманістична культура Відродження носила світський характер. Жагуча прага пізнання реального світу і захоплення ним сприяли піднесенню науки і привели до відображення в мистецтві найрізноманітніших сторін дійсності і передали величний пафос багатьом творінням художників.

Важливу роль для становлення мистецтва Відродження мало нове розуміння античної спадщини. Вплив античності найсильніше позначився на формуванні культури Відродження в Італії, де збереглося безліч пам'ятників давньоримського та давньогрецького мистецтва.

РЕАЛІЗМ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

XIV – XVI СТ.
(зародився в Італії)

Повернення на новій, вищій основі до найважливіших рис античного мистецтва. Реалізм епохи Відродження відкрив індивідуальну людину і затвердив її міць і красу, розкріпачив особистість від середньовічного аскетизму. У розкріпаченні, що здійснювало принцип "роби, що хочеш", полягала не тільки сила, але й слабкість реалізму Відродження, тому що розкривався простір для активного самоздійснення БУДЬ-ЯКИХ задатків особистості: як добрих, так і злих.

- світ не потребує ніякого потойбічного пояснення;
- прагнення показати світ таким, який він є, пояснивши все зсередини;
- герой — титанічна особистість, вільна у своїх проявах;
- людина — "вінець природи";
- людина спроможна пізнати природу і створити гармонічне суспільство;
- кохання як інтимне почуття — одна з вищих людських цінностей;
- любов до життя у всіх її проявах.

ЕСТЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗМУ ВІДРОДЖЕННЯ

- реалістичний спосіб мислення;
- гуманістична позиція;
- утвердження особистісного початку;
- оптимістичність;
- прагнення до ідеального поєднується з утвердженням усього земного, плотського;
- широке використання казково-фантастичних елементів;
- гіперболізація.

ЖАНРИ РЕАЛІЗМУ ВІДРОДЖЕННЯ

**РЕАЛІСТИЧНА
ПРОЗА ГУМАНІЗМУ**

НОВЕЛИ

Дж. Боккаччо
"Декамерон" (Італія)

РОМАНИ

Ф. Рабле "Гаргантюа і Пантагрюель"
(Франція)
Сервантес "Хитромудрий ідальго Дон
Кіхот Ламанчеський" (Іспанія)

ЛІРИКА

— сонети
Ф. Петрарка (Італія), В. Шекспір (Англія)

ДРАМА

— трагедії
В. Шекспір "Гамлет", "Ромео і Джульєтта" (Англія).
— історичні хроніки
В. Шекспір "Річард II", "Річард III", "Генріх IV", "Генріх VI"
— комедії
В. Шекспір "Багато галасу з нічого", "Приборкання непокірної", "Дванадцята ніч"

-
- **Відродження (Ренесанс)** — епоха бурхливого розвитку та піднесення культури у країнах Західної Європи з 2-ї половині XV ст. до середини XVII ст.

-
- **Гуманізм** (від лат. Homo — людина, Humanus — людський) — світосприйняття, яке визнає центром світобудови людину як частину природи, найдосконаліший її витвір.

Передумови епохи Відродження

- Епоха Відродження Епоха Відродження — період в історії культури Західної Європи Епоха Відродження — період в історії культури Західної Європи, який почався в Італії в кінці XIII століття, зайняв в більшості європейських країн XIV—XVI ст., а в Іспанії ст., а в Іспанії та Англиї тривав до початку XVII століття століття. Термін «Відродження» першим почав вживати Джорджо Вазарі — італійський художник XVI століття, учень Мікеланджело століття, учень Мікеланджело і перший дослідник сучасного йому мистецтва, автор книги «Життєписи найбільш знаменитих живописців, ваятелів і зодчих». Він хотів підкреслити цією назвою особливий інтерес свого часу до античності, відновлення її традицій. Серед вчених тривають дискусії про основні риси, сфери поширення, періодизацію культури Відродження. Серед інших обговорюється, зокрема, і питання про те, чи є Відродження суто європейським явищем (можна зустріти міркування про китайське, японське Відродження тощо).
- За своїм характером епоха Відродження (або Ренесанс За своїм характером епоха Відродження (або Ренесанс) є перехідною. З нею пов'язаний важливий перелом в культурному розвитку: кінець панування середньовічної культури За своїм характером епоха Відродження (або Ренесанс) є перехідною. З нею пов'язаний важливий перелом в культурному розвитку: кінець панування середньовічної культури і початок формування культури Нового часу. Відомий вчений Б. Р. Віппер так визначив суть Відродження:
- *«Епоха Відродження, одна з найбільш цікавих і повноцінних епох в історії людства»* «Епоха Відродження, одна з найбільш цікавих і повноцінних епох в історії людства, це синонім особистої свободи» «Епоха Відродження, одна з найбільш цікавих і повноцінних епох в історії людства, це синонім особистої свободи, досконалості у мистецтві» «Епоха Відродження, одна з найбільш цікавих і повноцінних епох в історії людства, це синонім особистої свободи, досконалості у мистецтві, краси в житті, гармонії фізичних і духовних якостей людини» «Епоха Відродження, одна з найбільш цікавих і повноцінних епох в історії людства, це синонім особистої свободи, досконалості у мистецтві, краси в житті, гармонії фізичних і

Італія — батьківщина Відродження

- В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, [буржуазних відносин](#). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток [міст](#). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне географічне розташування, що зробило її головною торговою посередницею між Сходом і Європою (виникає безліч італійських торгових факторій, в тому числі і у [Криму](#)). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне географічне розташування, що зробило її головною торговою посередницею між Сходом і Європою (виникає безліч італійських торгових факторій, в тому числі і у Криму: [Кафа](#)). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне географічне розташування, що зробило її головною торговою посередницею між Сходом і Європою (виникає безліч італійських торгових факторій, в тому числі і у Криму: [Кафа](#) — [Феодосія](#)). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне географічне розташування, що зробило її головною торговою посередницею між Сходом і Європою (виникає безліч італійських торгових факторій, в тому числі і у Криму: [Кафа](#) — [Феодосія](#), [Солдайя](#)). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне географічне розташування, що зробило її головною торговою посередницею між Сходом і Європою (виникає безліч італійських торгових факторій, в тому числі і у Криму: [Кафа](#) — [Феодосія](#), [Солдайя](#) — [Судак](#)). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне географічне розташування, що зробило її головною торговою посередницею між Сходом і Європою (виникає безліч італійських торгових факторій, в тому числі і у Криму: [Кафа](#) — [Феодосія](#), [Солдайя](#) — [Судак](#), [Балаклава](#)). В Італії раніше, ніж в інших європейських країнах, почався процес розкладання феодальних і зародження нових, буржуазних відносин. Для Італії характерний ранній і дуже швидкий розвиток міст. Тут зіграло свою роль вигідне

Гуманізм як ідеологія Відродження

- Нова епоха принесла новий **світогляд**. Ідейний зміст культури Відродження, що відобразився в наукових, літературних, художніх, філософських творах, склав гуманістичне світобачення. Гуманізм такої своєрідної культурної епохи, як Відродження, мав цілий ряд особливостей.
- Важливу роль у формуванні ренесансного гуманізму важливу роль у формуванні ренесансного гуманізму відіграла антична традиція, схилення перед досягненнями давніх греків і римлян. Гуманісти не просто дуже багато робили для збереження, вивчення древніх рукописів, пам'яток мистецтва, вони вважали себе прямими спадкоємцями **античної культури** з її абсолютно іншим, ніж християнське, ставленням до життя.
- Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему **феодального світогляду** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його **ідеали** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і **догми** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і догми (ідея «гріховності» людини, її тіла, пристрастей і прагнень). Систему нових поглядів визначають як антропоцентризм («антропос» грецькою — людина). Людина, а не божество стоїть в центрі світогляду гуманістів. Ідеал гуманістичної культури — всебічно розвинена людська **особистість** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і догми (ідея «гріховності» людини, її тіла, пристрастей і прагнень). Систему нових поглядів визначають як антропоцентризм («антропос» грецькою — людина). Людина, а не божество стоїть в центрі світогляду гуманістів. Ідеал гуманістичної культури — всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися **природою** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і догми (ідея «гріховності» людини, її тіла, пристрастей і прагнень). Систему нових поглядів визначають як антропоцентризм («антропос» грецькою — людина). Людина, а не божество стоїть в центрі світогляду гуманістів. Ідеал гуманістичної культури — всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися природою, **любов'ю** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і догми (ідея «гріховності» людини, її тіла, пристрастей і прагнень). Систему нових поглядів визначають як антропоцентризм («антропос» грецькою — людина). Людина, а не божество стоїть в центрі світогляду гуманістів. Ідеал гуманістичної культури — всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися природою, любов'ю, **мистецтвом** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і догми (ідея «гріховності» людини, її тіла, пристрастей і прагнень). Систему нових поглядів визначають як антропоцентризм («антропос» грецькою — людина). Людина, а не божество стоїть в центрі світогляду гуманістів. Ідеал гуманістичної культури — всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися природою, любов'ю, мистецтвом, досягненнями людської думки, спілкуванням з друзями. Один з італійських гуманістів того часу **Піко делла Мірандола** Основною ознакою культури Відродження, на протигагу церковно-феодальній культурі, є її світський характер. Люди Відродження піддавали критиці систему феодального світогляду, їм були чужі його ідеали і догми (ідея «гріховності» людини, її тіла, пристрастей і прагнень). Систему нових поглядів визначають як антропоцентризм («антропос» грецькою — людина). Людина, а не божество стоїть в центрі світогляду гуманістів. Ідеал гуманістичної культури — всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися природою, любов'ю, мистецтвом, досягненнями людської думки, спілкуванням з друзями. Один з італійських гуманістів того часу Піко делла Мірандола слідує за античним автором вигукнув: «Велике чudo є людина!». У

Реформація і Контрреформація

- Перехід від Середніх віків до [Нового часу](#) Перехід від Середніх віків до Нового часу, розклад [феодальних](#) і зародження буржуазних відносин — надзвичайно складний і неоднозначний історичний період, який в різних країнах мав свої особливості. Якщо Італія в XIII столітті стала батьківщиною Відродження, то пізніше, на початку XVI століття, в [Німеччині](#) століття, в Німеччині складається інший тип світогляду і, відповідно, всієї культури, що увійшов в історію як епоха [Реформації](#).
- У [1517](#) У 1517 р. в місті [Віттенберзі](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик [Мартін Лютер](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі [індульгенціями](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі індульгенціями. В основі вчення Лютера лежали дві основні ідеї. По-перше, принцип «виправдання вірою» полягає в тому, що порятунок душі досягається не виконанням церковних [обрядів](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі індульгенціями. В основі вчення Лютера лежали дві основні ідеї. По-перше, принцип «виправдання вірою» полягає в тому, що порятунок душі досягається не виконанням церковних обрядів, а щирою особистою вірою в Бога. Для того, щоб вірувати в Бога, людині не потрібен посередник в особі церкви. Звідси витікала друга думка: кожен повинен сам досягати християнське вчення через [Біблію](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі індульгенціями. В основі вчення Лютера лежали дві основні ідеї. По-перше, принцип «виправдання вірою» полягає в тому, що порятунок душі досягається не виконанням церковних обрядів, а щирою особистою вірою в Бога. Для того, щоб вірувати в Бога, людині не потрібен посередник в особі церкви. Звідси витікала друга думка: кожен повинен сам досягати християнське вчення через [Біблію](#), а не через [папські декрети](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі індульгенціями. В основі вчення Лютера лежали дві основні ідеї. По-перше, принцип «виправдання вірою» полягає в тому, що порятунок душі досягається не виконанням церковних обрядів, а щирою особистою вірою в Бога. Для того, щоб вірувати в Бога, людині не потрібен посередник в особі церкви. Звідси витікала друга думка: кожен повинен сам досягати християнське вчення через [Біблію](#), а не через [папські декрети](#) і постанови [церковних соборів](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі індульгенціями. В основі вчення Лютера лежали дві основні ідеї. По-перше, принцип «виправдання вірою» полягає в тому, що порятунок душі досягається не виконанням церковних обрядів, а щирою особистою вірою в Бога. Для того, щоб вірувати в Бога, людині не потрібен посередник в особі церкви. Звідси витікала друга думка: кожен повинен сам досягати християнське вчення через [Біблію](#), а не через [папські декрети](#) і постанови [церковних соборів](#). Нове ставлення до праці відбулося в невдоволенні великою кількістю церковних свят, коли заборонялося працювати. Лютер перекладає [Біблію німецькою мовою](#) У 1517 р. в місті Віттенберзі священик Мартін Лютер виступив з 95 тезами, безпосереднім мотивом для яких був протест проти торгівлі індульгенціями. В основі вчення Лютера лежали дві основні ідеї. По-перше, принцип «виправдання вірою» полягає в тому, що порятунок душі досягається не виконанням церковних обрядів, а щирою особистою вірою в Бога. Для того, щоб вірувати в Бога, людині не потрібен посередник в особі церкви. Звідси витікала друга думка: кожен повинен сам досягати християнське вчення через [Біблію](#), а не через [папські декрети](#) і постанови [церковних соборів](#). Нове ставлення до праці відбулося в невдоволенні великою кількістю церковних свят, коли заборонялося працювати. Лютер перекладає [Біблію німецькою мовою](#) (католицька церква забороняла переклади на національній мові, що робило читання Біблії доступним лише дуже вузькому колу людей, її зміст переказували і тлумачили священики). Характерно, що гуманізм залишався світоглядом дуже вузького кола найбільш освічених людей, ідеї ж Лютера стали ідеологічним знаменом [селянської війни](#), яка почалася в Німеччині.
- Схожі думки висловлювали й інші ідеологи (наприклад, [Кальвін](#) Схожі думки висловлювали й інші ідеологи (наприклад, Кальвін — в [Швейцарії](#) Схожі думки висловлювали й інші ідеологи (наприклад, Кальвін — в Швейцарії). Ідеї [Реформації](#) Схожі думки висловлювали й інші ідеологи (наприклад, Кальвін — в Швейцарії). Ідеї Реформації швидко підхопили широкі верстви населення в різних країнах (гугеноти у Франції, пуритани в Англії). На основі цього вчення стався новий великий розкол у [християнстві](#) Схожі думки висловлювали й інші ідеологи (наприклад, Кальвін — в Швейцарії). Ідеї Реформації швидко підхопили широкі верстви населення в різних країнах (гугеноти у Франції, пуритани в Англії). На основі цього вчення стався новий великий розкол у християнстві — від католицької відділяються [протестантські церкви](#) Схожі думки висловлювали й інші ідеологи (наприклад, Кальвін — в Швейцарії). Ідеї Реформації швидко підхопили широкі верстви населення в різних країнах (гугеноти у Франції, пуритани в Англії). На основі цього вчення стався новий великий розкол

-
- *«Сьогодні нелегко зрозуміти, яка незалежність думки, рідкісна інтуїція і майстерне володіння астрономічними фактами були потрібні для доказу переваги геліоцентричних переконань». А.Енштейн.*

Розвиток науки і техніки

- У тісному зв'язку з економічними потребами розвиваються в XIV—XVI ст. [наука](#) ст. наука і [техніка](#) ст. наука і техніка. Народжується наука в сучасному розумінні — наука як новий спосіб пізнання світу. Характерною рисою епохи стає відхід від середньовічної [схоластики](#). Всіляко обґрунтовується необхідність вивчати природу не шляхом схоластичних міркувань, а за допомогою досвіду.
- З розвитком [торгівлі](#) з розвитком торгівлі удосконалюється [кораблебудування](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і [морська справа](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання [компаса](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі [плавання](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються [карти](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху [Великих географічних відкриттів](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху Великих географічних відкриттів: [1492](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху Великих географічних відкриттів: 1492 р. — відкриття [Америци](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху Великих географічних відкриттів: 1492 р. — відкриття Америки [Колумбом](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху Великих географічних відкриттів: 1492 р. — відкриття Америки Колумбом, [1498](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху Великих географічних відкриттів: 1492 р. — відкриття Америки Колумбом, 1498 р. — відкриття морського шляху до Індії [Васко да Гамою](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа. Використання компаса робить можливим тривалі плавання. Удосконалюються карти. Все це підготувало епоху Великих географічних відкриттів: 1492 р. — відкриття Америки Колумбом, 1498 р. — відкриття морського шляху до Індії Васко да Гамою [1519](#) з розвитком торгівлі удосконалюється кораблебудування і морська справа

Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в [Польщі](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в [Італії](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих [астрономічних спостережень](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні [таблиці руху небесних тіл](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні таблиці руху небесних тіл. Вони виявилися непояснювані з геоцентричних позицій. Таким чином, він довів, що Земля обертається навколо своєї осі й одночасно навколо Сонця. Земля виявилася, згідно з [геліоцентричною системою](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні таблиці руху небесних тіл. Вони виявилися непояснювані з геоцентричних позицій. Таким чином, він довів, що Земля обертається навколо своєї осі й одночасно навколо Сонця. Земля виявилася, згідно з геліоцентричною системою, не центром Всесвіту, а рядовою [планетою](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні таблиці руху небесних тіл. Вони виявилися непояснювані з геоцентричних позицій. Таким чином, він довів, що Земля обертається навколо своєї осі й одночасно навколо Сонця. Земля виявилася, згідно з геліоцентричною системою, не центром Всесвіту, а рядовою планетою. Коперник виклав нові погляди в книзі, яку, побоюючись переслідування, дозволив опублікувати, лише коли йому виповнилося 70 років. Перші примірники книги побачили світ за декілька днів до його смерті. Активним прихильником і пропагандистом нового погляду на Всесвіт став [Джордано Бруно](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні таблиці руху небесних тіл. Вони виявилися непояснювані з геоцентричних позицій. Таким чином, він довів, що Земля обертається навколо своєї осі й одночасно навколо Сонця. Земля виявилася, згідно з геліоцентричною системою, не центром Всесвіту, а рядовою планетою. Коперник виклав нові погляди в книзі, яку, побоюючись переслідування, дозволив опублікувати, лише коли йому виповнилося 70 років. Перші примірники книги побачили світ за декілька днів до його смерті. Активним прихильником і пропагандистом нового погляду на Всесвіт став Джордано Бруно. Він приходив до висновку, що життя можливе не тільки на Землі, що Всесвіт нескінченний і складається з безлічі світів. Бруно жив у багатьох країнах Європи, виступав з лекціями в найбільших [університетах](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні таблиці руху небесних тіл. Вони виявилися непояснювані з геоцентричних позицій. Таким чином, він довів, що Земля обертається навколо своєї осі й одночасно навколо Сонця. Земля виявилася, згідно з геліоцентричною системою, не центром Всесвіту, а рядовою планетою. Коперник виклав нові погляди в книзі, яку, побоюючись переслідування, дозволив опублікувати, лише коли йому виповнилося 70 років. Перші примірники книги побачили світ за декілька днів до його смерті. Активним прихильником і пропагандистом нового погляду на Всесвіт став Джордано Бруно. Він приходив до висновку, що життя можливе не тільки на Землі, що Всесвіт нескінченний і складається з безлічі світів. Бруно жив у багатьох країнах Європи, виступав з лекціями в найбільших університетах. Був за доносом арештований [інквізицією](#)Ці якості втілилися в науковій роботі Миколи Коперника. Він народився в Польщі, вчився в Італії, потім повернувся на батьківщину. Мав обширні математичні знання. У результаті тривалих астрономічних спостережень і складних розрахунків він склав дуже точні таблиці руху небесних тіл. Вони виявилися непояснювані з геоцентричних позицій. Таким чином, він довів, що Земля обертається навколо своєї осі й

Італійське мистецтво

- Символом епохи Відродження, її найвищим злетом, безумовно, є мистецтво. Ніколи в історії, навіть в Стародавній Греції мистецтво не мало такого всеосяжного значення. Насамперед у мистецтві знаходив втілення новий гуманістичний світогляд.
- З інших особливостей мистецтва Ренесансу можна зазначити його світський (нецерковний) характер і активне використання наукових досягнень. Саме образотворче мистецтво послужило могутнім стимулом вивчення анатомії людського тіла. Пошук шляхів передачі глибини простору в живописі привів до відкриття законів лінійної перспективи. Основоположником нарисної геометрії є великий художник А. Дюрер. Таких прикладів можна навести безліч.
- В італійському мистецтві епохи Відродження прийнято виділяти такі періоди:
  - XIV ст. — Передвідродження (або Проторенесанс),
  - XV ст. — раннє Відродження,
  - кінець XV—XVI ст. — високий Ренесанс,
  - кінець XVI — початок XVII ст. — пізнє Відродження.

Проторенесанс

- Зачинателем італійського Відродження в живописі звичайно вважають Джотто Зачинателем італійського Відродження в живописі звичайно вважають Джотто (1266 Зачинателем італійського Відродження в живописі звичайно вважають Джотто (1266—† 1337 Зачинателем італійського Відродження в живописі звичайно вважають Джотто (1266—†1337). У своїх творах, написаних на релігійні сюжети, він починає відходити від середньовічного площинного, двомірного зображення. Застосовує світлотінь Зачинателем італійського Відродження в живописі звичайно вважають Джотто (1266—†1337). У своїх творах, написаних на релігійні сюжети, він починає відходити від середньовічного площинного, двомірного зображення. Застосовує світлотінь для надання фігурам об'ємності Зачинателем італійського Відродження в живописі звичайно вважають Джотто (1266—†1337). У своїх творах, написаних на релігійні сюжети, він починає відходити від середньовічного площинного, двомірного зображення. Застосовує світлотінь для надання фігурам об'ємності. Розташовуючи їх в декількох плаґах, Джотто намагався досягнути глибини зображення. Його сучасник Петрарка писав, що відчував перед витворами Джотто «захоплення, яке

Раннє Відродження

- **Флоренція** була найбільшим культурним центром Італії того часу, у XV столітті тут розгорнулися бурхливі події. Скидається республіканський лад, встановлюється тиранія родини Медичі. Правління одного з них — **Лоренцо Медичі**, прозваного Пишним, відмічене неймовірним зовнішнім блиском, розквітом мистецтв, а паралельно з цим — зростанням народного невдоволення. Народний гнів вилився у велике повстання, очолене ченцем Савонаролою, який полум'яно проповідував простоту і помірність.
- Раннє Відродження пов'язане з цілою плеядою майстрів, серед яких визначальною для становлення нового мистецтва стала творчість архітектора **Філіппо Брунеллескі**. Раннє Відродження пов'язане з цілою плеядою майстрів, серед яких визначальною для становлення нового мистецтва стала творчість архітектора Філіппо Брунеллескі, скульптора **Донателло**. Раннє Відродження пов'язане з цілою плеядою майстрів, серед яких визначальною для становлення нового мистецтва стала творчість архітектора Філіппо Брунеллескі, скульптора Донателло, художника **Мазаччо**.
- Першим майстром, який усвідомив необхідність реформ і ясно сформулював ідеї нового художнього мислення, був скульптор, і насамперед архітектор **Філіппо Брунеллескі**. Першим майстром, який усвідомив необхідність реформ і ясно сформулював ідеї нового художнього мислення, був скульптор, і насамперед архітектор Філіппо Брунеллескі (1377—†1446). Найбільшу славу принесло Брунеллескі будівництво купола собору **Санта Марія дель Фьоре**. Першим майстром, який усвідомив необхідність реформ і ясно сформулював ідеї нового художнього мислення, був скульптор, і насамперед архітектор Філіппо Брунеллескі (1377—†1446). Найбільшу славу принесло Брунеллескі будівництво купола собору Санта Марія дель Фьоре у **Флоренції**. Вже згадувалося про те, що будівництво собору почалося за півстоліття до Брунеллескі, ще Джотто спорудив дзвіницю, було закладено підмурівки основної будівлі, зведено стіни. Наслідуючи готичну традицію, собору надали восьмикутну форму. Брунеллескі змінює задум, ставить і вирішує технічно найскладніше завдання — перекриває отвір діаметром в 42 метри куполом. Це була перша після середньовіччя купольна будова в Європі. Брунеллескі створив новий архітектурний стиль, який характеризується стрункою гармонією і пропорційністю частин, впорядкованістю будови. Для розвитку живопису поворотне значення мало відкриття Брунеллескі законів лінійної перспективи.
- **Силою**, пристрасністю і реалізмом просякнуті роботи скульптора **Донателло**. Силою, пристрасністю і реалізмом просякнуті роботи скульптора Донателло (1386—†1488). У своїй сфері мистецтва він виступив істинним новатором. Він відродив типи скульптурних зображень, які не створювалися з часів античності: круглу статую, зображення оголеної фігури, кінний пам'ятник, скульптурний портрет. Донателло звертається до популярного в епоху Відродження біблійного сюжету про **Давида**, пристрасністю і реалізмом просякнуті роботи скульптора Донателло (1386—†1488). У своїй сфері мистецтва він виступив істинним новатором. Він відродив типи скульптурних зображень, які не створювалися з часів античності: круглу статую, зображення оголеної фігури, кінний пам'ятник, скульптурний портрет. Донателло звертається до популярного в епоху Відродження біблійного сюжету про Давида, простого пастуха, який переміг велетня **Голіафа**. Силою, пристрасністю і реалізмом просякнуті роботи скульптора Донателло (1386—†1488). У своїй сфері мистецтва він виступив істинним новатором. Він відродив типи скульптурних зображень, які не створювалися з часів античності: круглу статую, зображення оголеної фігури, кінний пам'ятник, скульптурний портрет. Донателло звертається до популярного в епоху Відродження біблійного сюжету про Давида, простого пастуха, який переміг велетня Голіафа і став народним героєм. Він зображає оголеного Давида, який топче голову переможеного Голіафа. Зв'язок з античною традицією простежується й у кінному пам'ятнику кондотьєру **Гаттамелаті**. Силою, пристрасністю і реалізмом просякнуті роботи скульптора Донателло (1386—†1488). У своїй сфері мистецтва він виступив істинним новатором. Він відродив типи скульптурних зображень, які не створювалися з часів античності: круглу статую, зображення оголеної фігури, кінний пам'ятник, скульптурний портрет. Донателло звертається до популярного в епоху Відродження біблійного сюжету про Давида, простого пастуха, який переміг велетня Голіафа і став народним героєм. Він зображає оголеного Давида, який топче голову переможеного Голіафа. Зв'язок з античною традицією простежується й у кінному пам'ятнику кондотьєру Гаттамелаті (у парадіжній «Спектатлі кічки» — привіт до знаменитого й

Високий Ренесанс

- Початок XVI століття був для Італії часом економічного занепаду, політичної кризи і початку іноземної **інтервенції** століття був для Італії часом економічного занепаду, політичної кризи і початку іноземної інтервенції. Однак саме в цей період, всупереч роздробленості, яка зберігалася, і **міжусобним війнам**, міцніе розуміння загальнонаціональної єдності, настає небачений розквіт мистецтва. Цей період отримав назву **високе Відродження** (або високий Ренесанс), який вміщує творчість найталановитіших майстрів: **Леонардо да Вінчі** (або високий Ренесанс), який вміщує творчість найталановитіших майстрів: Леонардо да Вінчі, **Рафаеля** (або високий Ренесанс), який вміщує творчість найталановитіших майстрів: Леонардо да Вінчі, Рафаеля, **Мікеланджело** (або високий Ренесанс), який вміщує творчість найталановитіших майстрів: Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело. Вже сучасники називали їх божественними. Складається самобутня венеціанська школа живопису (**Джорджоне** (або високий Ренесанс), який вміщує творчість найталановитіших майстрів: Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело. Вже сучасники називали їх божественними. Складається самобутня венеціанська школа живопису (**Джорджоне**, **Тіціан**).
- Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (**1452** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, **скульптором** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, **художником** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, **музикантом** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, музикантом, залишив безліч записів про **мистецтво** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, музикантом, залишив безліч записів про мистецтво, які після його смерті були видані під назвою «Книга про мистецтво». Він займався **анатомією** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, музикантом, залишив безліч записів про мистецтво, які після його смерті були видані під назвою «Книга про мистецтво». Він займався анатомією, **фізіологією** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, музикантом, залишив безліч записів про мистецтво, які після його смерті були видані під назвою «Книга про мистецтво». Він займався анатомією, фізіологією, **зоологією** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, музикантом, залишив безліч записів про мистецтво, які після його смерті були видані під назвою «Книга про мистецтво». Він займався анатомією, фізіологією, зоологією, **ботанікою** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо був живописцем, скульптором, художником, музикантом, залишив безліч записів про мистецтво, які після його смерті були видані під назвою «Книга про мистецтво». Він займався анатомією, фізіологією, зоологією, ботанікою, **географією** Засновником нового етапу розвитку мистецтва став Леонардо да Вінчі (1452—†1519), найнезвичайніша постать в історії світової культури. Він втілює в собі ідеал людини Відродження: вмів все і у всьому був геніальним. У сфері мистецтва Леонардо

Леонардо да Вінчі

Мона Ліза(1503р)

Італійська література

- Першими в повному розумінні гуманістами в італійській культурі були Франческо Петрарка. Першими в повному розумінні гуманістами в італійській культурі були Франческо Петрарка і Джованні Бокаччо, які разом з Данте є творцями італійської літературної мови.
- Життя і творчість **Петрарки** (1304 (1304—†1374 (1304—†1374)) найбільш яскраво показують, яке значення мала античність для італійських гуманістів. Петрарка буквально схилився перед античним світом (1304—†1374)) найбільш яскраво показують, яке значення мала античність для італійських гуманістів. Петрарка буквально схилився перед античним світом, був блискучим знавцем мов, заснував науку (1304—†1374)) найбільш яскраво показують, яке значення мала античність для італійських гуманістів. Петрарка буквально схилився перед античним світом, був блискучим знавцем мов, заснував науку, яка отримала пізніше назву класичної філології (1304—†1374)) найбільш яскраво показують, яке значення мала античність для

Франческо Петрарка

Театр

- Ренесансний театр почав свій шлях значно пізніше, ніж література й образотворче мистецтво. Середньовічні театральні жанри — містерії Ренесансний театр почав свій шлях значно пізніше, ніж література й образотворче мистецтво. Середньовічні театральні жанри — містерії і фарси, залишалися основними до самого кінця XV століття. Лише в середині XVI століття в Італії виникає перший професійний європейський театр епохи Відродження — комедія «дель арте», комедія масок. Спектаклі цього театру представляли акторські імпровізації на основі дуже короткого, схематичного сценарію, з вставними музичними і танцювальними номерами. Із спектакля у спектакль переходили маски-типи: слуги — Брігелла, Арлекін, Коломбіна, безглуздий і жадібний купець Панталоне, фанфарон і боягуз Капітан, говорун і тупиця Лікар. Постановки нового театру, які розгорталися на дерев'яних сценах, на площах міст, остаточно витіснили релігійні містерії.
- Однак глибоко зрозуміти свою епоху, виразити її ідеали комедії масок було не під силу. Сучасний по суті театр зміг з'явитися, коли, крім нових письменників, з'явилися і нові глядачі. Новий світогляд повинен був проникнути в широкі кола народу, бо за своєю природою театр — мистецтво масове і демократичне. Це потребувало значного часу, і тільки в кінці XVI — на початку XVII століття настає розквіт театрального мистецтва, але вже не в Італії, а в Іспанії і Англії. Так, в Англії Відродження практично не торкнулося архітектури, образотворчого мистецтва, а проявилось в літературі і театрі. Вистави користувалися бурхливим масовим успіхом. З'являються постійні театри, типу «Глобуса» в Лондоні, приватні антрепризи в Лондоні, приватні антрепризи. Вистави користувалися бурхливим масовим успіхом. З'являються постійні театри, типу «Глобуса» в Лондоні, приватні антрепризи.

Арлекін та Коломбіна

Каплиця

Боїмів у Львові (1609—1615) —
пам'ятка пізнього ренесансу в
Україні.

Висновок

- Епоха Відродження і Реформації в історії світової культури має революційну, поворотну роль. Не можна назвати таку сферу культури, в якій би не виникли явища, процеси, що визначили весь подальший розвиток, аж до сучасного їх стану:
- на зміну церковному світогляду, який панував неподільно, приходять новий погляд на світ, в центрі якого стоїть людина, гуманізм;
- в науці замість умоглядності, далеких від дійсності логічних побудов виникає дослідне природознавство і, як результат цього, здійснюється величезний крок уперед у пізнанні навколишнього світу і самої людини, виникає спеціалізація у науці;
- об'єктом вивчення стає і саме людське суспільство, починаються пошуки шляхів його справедливого устрою;
- утворюються сучасні національні європейські літератури і професіональний театр;
- унікальним є історичний феномен ренесансного мистецтва, яке дало людству найвеличніші твори.

Дякую за увагу!